

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2006

L Aidin – Gnáthleibhéal
(400 marc)

Déardaoin, 22 Meitheamh, Maidin 9.30 – 12.00

1. (i) Cuir Gaeilge air seo:- [80]
(35)

Una dies Fabios ad bellum miserat omnes:
ad bellum missos perdidit una dies.
ut tamen Herculeae superessent semina gentis,
credibile est ipsos consuluisse deos.
nam puer impubes, et adhuc non utilis armis,
unus de Fabia gente relictus erat;
scilicet ut posses olim tu, Maxime, nasci,
cui res cunctando restituenda foret.

OIVID

(ii) Freagair trí cinn ar bith de na ceisteanna seo a leanas. (Is fiú cúig mharc déag gach aon cheist acu):- (45)

- (a) Cén “bellum” atá luaite i líne 2?
- (b) Cén bhaint a bhí ag muintir Fabius leis an gcogadh seo?
- (c) Cérbh é Earcail (Hercules)? Cén fáth a bhfuil sé luaite anseo?
- (d) Cé hé an “Maxime” atá luaite i líne 7? Conas a shábháil sé an stát Rómhánach?
- (e) Scríobh nóta gairid ar bheatha Óivid.
- (f) Cad é an sliocht nó an dán is spéisiúla leat ar an gcúrsa?
Tabhair dhá chúis le do fhreagra.

2. Cuir Gaeilge air seo:- [80]

(Cuirtear pionós cóir ar mháistir scoile as Falerii)

Diu Falisci oppidum suum a Romanis defendebant. Tum magister filios Faliscorum in castra Romanorum ad imperatorem Romanum duxit.

“Tu Faliscos meo auxilio vinces,” inquit magister. “Nam Falisci, quod filios amant, nunc pacem rogabunt.” Imperator Romanus autem inquit: “Bellum cum viris gerimus, non cum pueris!”

Deinde imperator magistrum vinctum cum pueris laetis in oppidum remisit.

Falisci: muintir Falerii.
vinctus: ceangailte.

castra: campa.
remitto: cuirim ar ais.

imperator: ceannasaí.

3. Léigh an sliocht seo a leanas agus freagair **ocht gcinn ar bith** de na ceisteanna ina dhiaidh. [80]
(Is fiú deich marc gach aon cheist acu):-

(Cuirtear Iúl Caesar ar a aire maidir le hÍodh an Mháirta)

Dum Caesar ad curiam festinat, in itinere amicus eius epistulam ei dedit. In ea epistula amicus omnia consilia coniuratorum scripserat et nomina eorum dederat. Caesar epistulam accepit sed eam nondum legit. Mox ad curiam venit.

Ecce, inter cives in foro Spurinnam videt. Spurinna Caesarem de periculo iam monuerat et saepe exclamaverat, “Cave Idus Martias!” Caesar igitur, ubi eum ad ianuam curiae vidit, “Quid?” inquit, “Ubi est periculum, Spurinna? Venerunt enim Idus Martiae et ego sum salvus.” Sed Spurinna tristis respondit, “Sed non praeterierunt.”

curia: teach an tseanaid. coniurati: lucht comhcheilge. Spurinna: Spurinna (ainm fir).
Idus Martiae: Íodh an Mháirta. salvus: slán. praetereo: téim thar bráid.

- (i) Cá raibh Caesar ag dul?
- (ii) Cé a bhuaíl leis ar an mbealach?
- (iii) Cad a rinne an duine sin?
- (iv) Cad iad na blúirí eolais a thug sé do Caesar?
- (v) Cá bhfaca Caesar Spurinna?
- (vi) Cad a bhí déanta ag Spurinna go minic cheana féin?
- (vii) Luaigh **dhá** rud a dúirt Caesar le Spurinna ag doras theach an tseanaid.
- (viii) Cén freagra a thug Spurinna air?
- (ix) Luaigh príomhranna **dhá cheann ar bith** de na briathra seo a leanas ón sliocht thuas:-

festino, do, scribo, venio, video.

- (x) Luaigh an Tuiseal Cuspóireach, Uimhir Iolra, de **dhá cheann ar bith** de na hainmnfhocail seo a leanas ón sliocht thuas:-

amicus, epistula, nomen, civis, periculum.

4. Freagair Roinn A **nó** Roinn B. (Is fiú ochtó marc gach roinn acu):- [80]

A. Cuir Laidin orthu seo:-

- (a) B’fhear misniúil é Earcail (Hercules) toisc gur mhac le dia é. (16)
- (b) Tráth dá shaol rinne Earcail (Hercules) go leor tascanna deacra. (16)
- (c) I dtosach throid sé le leon fíochmhar lena mhaide ailpín. (16)
- (d) Ansin chuaigh sé isteach sa Domhan Thíos chun breith ar an madra, Cerberus. (16)
- (e) Tharraing sé an madra ón Domhan Thíos agus thaispeáin sé don rí é. (16)

tasc: labor. maide ailpín: fustis. Domhan Thíos: Orcus.

NÓ

B. Cuir Gaeilge air seo:-

(*Scéal Paris agus Héilin*)

Iuno, Minerva, Venus deae inter se certaverunt, quae esset pulcherrima! Paris princeps Troianus iudicavit Venerem esse pulcherrimam; nam haec dea Paridi Helenam, pulcherrimam feminam, promiserat.

Paris Spartam navigavit ut Helenam, uxorem Menelai regis, abduceret. Helena diu resistere non poterat. Mox Helena cum Paridi Troiam petivit. Haec iniuria erat causa belli, quod Graeci cum Troianis per decem annos gesserunt.

certo: pléim.

iudico: tugaim breithiúnas ar.

iniuria: masla.

pulcher: álainn.

abduco: fuadaím.

causa: cúis.

Troianus: Traíoch.

resisto: cuirim in aghaidh.

Graecus: Gréagach.

5. **Stair na Róimhe, 264 – 44 R.Ch.** Freagair Roinn A agus Roinn B.

[40]

A. Tabhair faoi **chúig cinn** ar bith de na ceistanna seo a leanas. Ná bíodh níos mó ná abairt nó dhó i ngach freagra. (20)

- (i) Cén sórt náisiúin a bhí sa Chartaig?
- (ii) Cén tábhacht a bhain le cath Oileáin Aegates in 241 R.Ch?
- (iii) Cén ghníomhaíocht le Hannabal ba chúis leis an Dara Cogadh Púnach?
- (iv) Cad a tharla i gcath Cannae in 216 R.Ch?
- (v) Cén leasú mór talún a mhol Tiberius Gracchus?
- (vi) Conas a rug na Rómhánaigh ar Jugurtha sa deireadh?
- (vii) Cérbh iad na Cimbri agus na Teutones? Cad a tharla dóibh?
- (viii) Cérbh iad *Leges Corneliae*? Cad iad na haidhmeanna a bhí acu?
- (ix) Cén **triúr** fear a rinne an Chéad Triúracht in 60 R.Ch.?
- (x) Déan cur síos ar **dhá** leasú a thug Iúl Caesar isteach agus é ina dheachtóir.

B. Samhlaigh gur tusa Publius Scipio Africanus Maior. Tá tú díreach tar éis an Róimh a fhágáil chun dul go dtí d'eastát in Campania. Scríobh litir chuig an Seanad ag cur síos ar na mórsheirbhísí a rinne tú don Róimh. (20)

NÓ

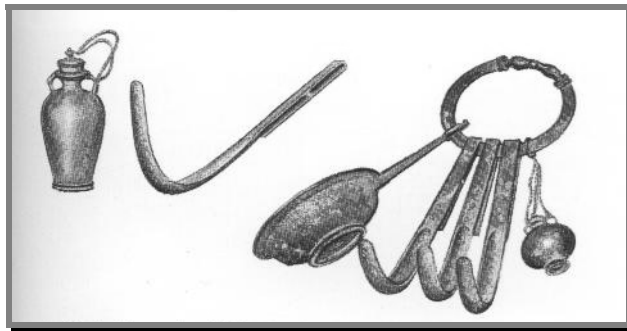
Déan cur síos ar na príomhchéimeanna i ngníomhréim Marius. (20)

THALL →

A. Tabhair faoi **chúig cinn** ar bith de na ceisteanna seo a leanas. Ná bíodh níos mó ná abairt nó dhó i ngach freagra. (20)

- (i) Cén ról a bhí ag *lictor* sa stát Rómhánach?
- (ii) Cén fheidhm a bhain leis an *tablinum* i dteach Rómhánach?
- (iii) Cérbh iad na *Lares*?
- (iv) Cérbh é an *cursus honorum*?
- (v) Cén fáth ar tugadh *candidatus* ar dhuine a bhí ag seasamh d'oifig phoiblí?
- (vi) Déan cur síos ar cad a tharla ag an *Circus Maximus* sa Róimh.
- (vii) Cén rud is *bullā* ann? Cén fheidhm a bhain leis?
- (viii) Cén fáth ar bhain an méid sin tábhachta le staidéar na Gréigise do na Rómhánaigh?
- (ix) Liostaigh na **trí** chuid den ainm a bhí ag saoránach Rómhánach. Tabhair sampla.
- (x) Cérbh iad na príomhuirlisí scríbhneoireachta a d'úsáid na Rómhánaigh?

B. Féach ar an léaráid thíos de na rudaí a d'úsáidí sna folcadáin agus freagair na ceisteanna ina diaidh:-

- (i) Ainmnigh **dhá** cheann de na rudaí sa léaráid. (4)
- (ii) Conas a d'úsáidí an **dá** rud sin? (4)
- (iii) Samhlaigh gur Rómhánach tú atá díreach tagtha ar ais tar éis cuairt a thabhairt ar na folcadáin. Déan cur síos ar an mbealach a chuaigh tú trí na folcadáin **agus** ar an rud a rinne tú ag gach céim de do chuairt. (12)

Baineadh an léaráid do C.6B as *The Ancient City*, Connolly and Dodge, O.U.P.